

VRT
ZA GRADOM

BORIS PAŠ

*Svetloba je prostor, ki se odpira,
življenje tkivo časa, ki raste vanj.*

zapisi

S E N C A I Z I L U Č I

Boris Paš
VRT
ZA GRADOM
zbirka pesmi in misli

založila
Paš - Deviza d.o.o. Ljubljana
Ljubljana 1997
1. izdaja 2.000 izvodov
Tisk: TIPOgraf inženiring, marketing d.o.o. Ljubljana

vse avtorske pravice pridržane avtorju

Po mnenju Ministrstva za kulturo Slovenije
št. 415-1313/97 MB/SP z dne 10.11.97 je ta publikacija uvrščena med proizvode, za katere
se plačuje 5 odstotni davek od prometa proizvodov na podlagi Zakona o prometnem davku
Republike Slovenije in 13 točke tarifne številke 3 Tarife davka od prometa proizvodov in storitev.

S
E
N
C
A
I
Z
L
U
Č
I

Boris Paš

VRT
ZA GRADOM

založila
Paš - Deviza d.o.o. Ljubljana
1997

S
E
N
C
A
I
Z
L
U
Č
I

I.

Bleščeča kaplja na dnu jezera sem - vso temo ključem nase.

CVET ČASA

CVET ČASA

Glej, ti roki sta roži, ki raseta iz zemlje,
in njuni dlani sta njuna cvetova:
ko ju obrneš k soncu, prosevata,
in svetloba - kakor skozi rdeč papir -
mi pade na obraz.

Glej, ti nogi sta stebra, ki nosita molitev,
in njuni stopali sta njuna kapitla:
ko se postaviš nanju, štrlita v zrak,
in ločitev - kakor skozi črno vodo temen stolp -
ti vzame glas.

Telo pa, glej, je bel gomolj - obljubljeni dežela -
in glava zanj zoreči tur.
Ko stisneš v gubi bolno mesto, se cedi iz njega,
in spomini - podobe kakor skozi ogenj, glasovi kakor skozi vodo -
izvlečeni s strženom iz srca, odprejo staro brazgotino v nas:
brezno, ki ga je zarasel jaz.

Odprl se je popek v cvet, v katerem se preliva čas.

VRT ZA GRADOM

Ko se sredi noči ves iz uma zbudiš
iz vrtinčastega sna -
med predahom,
ki odtrga s tebe prisesano sanjo -
se te ravno še dotakne šibka sila z drugega sveta.

Poznaš jo:
veš, kako te polni, veš kako te stiska,
veš, kako te nosi, veš, kako te dviga.

Medtem ko primež ne popusti, v paničnem strahu stresaš z glavo.

Neslišen glas znenada dahne vate:

" Globok, temen vbod v srce
je še edini skriti dostop
na viseči vrt za gradom ".

Stoletni divji kostanj izteguje veje skoz rešetko let
in navajeno pretkano spušča skozse veter,
da mu le tam visoko v krošnji komaj slišno, oddaljeno vrši,
kot da mu vrh debla v naročju glavne rogovile
še zmeraj nagajivi deček ždi.

Stara trta ob podpornem zidu
še rodi,
z olesenelim stebлом, na late oprta,
vije svoje bledikaste, temnordeče popacane liste
čez razdrapano zidovje
in spominja na obvezo, skoz katero tolče kri.

Hortenzija na vogalu grede z vijoličnimi, belo-pikčastimi čipkami, nabranimi v rožaste lampione
se še zmeraj trapasto šopiri,
z rokama v naročju.
Taka je kot deklica na poti k birmi,
samozagledana in slepa za okolje.
Pod njo pa se svetloba še iskri
v odbleskih vode v čeburu,
ki že zdavnaj razpadel trohni
med prašički in deževniki ob njenem vznožju.
Po vodni gladini, ki jo čara srebrnina neba,
se še preganjajo rušilci, križarke in fregate z mravljami na krovu
in še zmeraj je vročina opoldan,

gluha tišina,
nenadni blesk, ki razpara nebo

- praznina -

iz katere se drhteč
s skelečo bolečino nad gležnjem prebujaš,
kjer začuden svežo, tenko zarastlino opazuješ,
in - prestavljen v drugo resničnost -
še zadnjemu zvenenju v ušesih prisluškuješ -
brez misli, brez občutkov, kot da nisi od tod.

Nekaj je hušknilo za svetlim migotanjem v krošnji topola iz sosednjega vrta.
Drevesi vršita in stresata vrhova -
brez prestanka.
V vedno novih sunkih vetra si dajeta duška.

Onemoglega na tleh,
v senci perešnih listov kostanja,
ki kličejo nase sledove divjadi,
te kot z razprte dlani, od katere kapaš,
počasi,
kapljo za kapljo,
spet nazaj srebe stvarnost.

OB LJUBLJANICI " NA ŠPICI "

Pod vrbo, ki se sklanja nad bežečo reko,
na travi, v senci pod predolgim bičjem,
ki se skorajda dotika tal in ga na vodi stalno vleče s sabo val,
sedi med cekarji in razmetanimi oblekami,
nepremično, kot da jo motijo glasovi in svetloba,
temna gmota, ki spominja na žival.

Naslonjena na deblo,
majhna in okrogla, počiva v pripeki
v lahki poletni obleki in bosih, stegnjenih nog,
z venami, ki ji visijo z meč, kot da se iz njih cedi gost sok.

Temna luža se v senci sveti.

V soseščini igra na soncu na brisači živahna družčina tarok
in eden od obeh otrok se je primaknil bliže zraven,
da igralcem izza hrbta v karte gleda in nato zvedavo igro spremlja,
drugi pa izčrpan, ker je ravnokar premagal rečni tok,
čisto sam tišči telo ob vroči kamen na nasprotnem bregu
in se še ves premražen prepušča sili zemlje, da ga nosi,
da ne ve več, kje je, odkod prihaja, kam ga vodi pot.

Sonce se nagiba.
Pri varuški pod vrbo - kot da sta se z néba vzela - dečka sedita.
Tako samoumevno so skupaj, kot da so eno od vedno.
Medtem ko drug čez drugega govorita,
jima malico pripravlja.
Razburkanost dneva treska ob skale valobrana.

Kot površina, ki pokrije priletele kamne,
lebdijo nad dogajanjem vsakdana čarobne sanje,
ki jim, kadarkoli se brez misli zastrmim v reko,
nehote sledim s pogledom v daljave,
vse do tja, kjer mi vijuge in vrtinci zginjajo v meglici.

Morda si tam, Agata.
Morda je tam vrba, pod katero čas čaka.
Jaz sem še tu. Zamujam, utrujen od igre, v kateri vsak vsakega vara.
On pa, moj brat, veš, živi drugje, v drugem mestu.
Ne živi, peha se. Za nič na svetu noče, da bi mu prišli do živega.

Položi mi raskavo dlan na glavo,
spregovori blago, s tvojim tihim, prigovarjajočim glasom,
kot znaš samo ti,
v tvojem narečju,
jezikovni mešanici,
ki smo jo razumeli samo mi -
morda ga prikličeva.

V FRANČIŠKANSKI CERKVI V LJUBLJANI

Te izlizane kamnite plošče.
Prav tisti blede kamen,
na katerem si klečala.

Na njem stojim.
Zdaj vem, da si že desetletja pokopana.

V polmraku
v tej isti stranski ladji
z oltarjem s krvavečim Kristusom na križu
z isto grozo v grlu
čutim, kako me spet prebadaš
z istimi nepredvidljivimi vzgibi tvojega telesa, ki se na kolenih vzpenja
in takoj zatem seseda v nerazložljivi krivdi;
spet te gledam
drobno in črno, sključeno v molitvi.

Tvoj močni vonj spod pazduhe priteka.
Tvojo posuto belo roko z nabreklo modro žilo vidim.

Ne vem:
so pred mano ali so za mano desetletja;
kaj je ta hip ?

Nosnice mi drhtijo od vonja po vlažni sivki
in obraz mi boža sveži hlad,
ki ju na zavihku plašča s ceste zanaša v sobo
kožuh tvoje lisice; tvoj barviti glas
me samodejno - kot šahist brez misli na deski
popravi figuro - takoj spet nazaj prestavi v težišče.
Tvojim svetlorjavim, kratkovidnim očem
s počenimi žilicami v zrklu
sem izročen na milost in nemilost.

Tak sem.
Mrak in senca lúči - kdo ju loči ?

Kot da sem tat,
ki se je nepremišljeno semkaj zatekel,
kjer nima kaj iskat,
in ki se je tega v hipu ovedel,
ko ne najde izhoda,
znenada pljuskuje obme zmeda.

Ne morem se osredotočiti.
Hladno postaja. Odhajam.

Ne najdem prave besede slovesa.
To me navdaja z občutkom izkoreninjenosti, ki ga odganjam.

Ob vhodnih vratih zadržuje in ponuja vodo še zmeraj ista kamnita skleda
na vitkem stebru v obliki školjke,
kot da je proseča dlan, ki se izteza.
V tišini hladen kamen kot negibna
temna voda.

Na površini obraz, ki je podoba
nekoga, ki ti je znan in hkrati daleč -
medel spomin iz otroštva.
Za njim v kopreni odsvita plavajoča senca,
razrezana s prameni žarka
kot s skalpelom časa,
ki na marmorju blešči.

IDA

Z obrazom kot za bledim prtom,
z vdrtinama, kjer so oči,
vzboklino, kjer je nos,
s to neravno površino, ki spominja na Egipt,
segaš v neskončnost.

Prav taka si, ko spiš:
roki, sklenjeni na prsih,
v napol odprti školjki, v polkrogu pesti
v dlani dlan,
glava, nagnjena na stran.

Ležiš negibna. - Kje si ?

Pod strmim soncem v slepeči bleščavi
je zamišljen fantek na plaži
zagrebel igrivo deklico v mivko.

Večeri se.
Valovi pljuskaajo in galebi vreščijo.

S pritajenim dihanjem,
ki se ti med nenadnim sopihanjem zatakne
in po odsekanem presledku
- ko zahropeš -
vsakič spet nazaj ujame izgubljeni ritem,
nudiš sliko, kot da vroče moliš k Bogu,
od katerega pa trmasto odvrtaš
- v nasprotju z vsako logiko - pogled drugam.

Valovi te odgrinjajo.
Preteklost buta vate in prehaja v prihodnost.
Ne spoznaš se več: v sebi gledaš drugo.
Ploski zlati meč na površini morja
te nabada.

Obsijana z žarki sonca, ki zahaja,
hodiš po svetu z negotovim občutkom:
peketajoči koraki ti v ušesih gluho odmevajo
in svetlo upanje, ki te po žilah prešinja,
se ti v grlu nabira v mračno slutnjo.

Nepredvidljiva postajaš:
brez prehoda prehajaš iz zaupljive nežnosti v brezčutno okrutnost.

KRIŽIŠČE

*Mnogi časte križ, pa ne vedo, kaj časte.
Ne vedo, da časte stičišče, ki je razpotje.*

zapisi

Reka časa naju nosi na razvodje.

Stala si bova nasproti - ničesar si ne bova mogla prikriti;
zagledala se bova v vsem, kar sva mislila in počela.

Prešla bova drug skozi drugega
in težko nama bo, ker se bova zgubila.

TEŽA BREZTEŽNOSTI

Vse ima težo in pada.
Vse ima maso, ki izriva prostor in razpada.
Kar gledam, pa je brez teže
kot daljava med nama, ki je ne premagam.

Ni to, kar se mi pred očmi odkriva, v resnici v meni,
in to, kar mi stoji na poti in česar se dotikam, izzven mene ?

Roko pa le čutim v roki, kot da čutim sebe,
in če jo pogledam,
gledam sliko,
ne čutim je več, le vidim jo še,
neresnično,
kot da je del drugega telesa -
kot da je ta nezemeljska barvita senca
skrita sled v snovi,
ki nas vodi nazaj do izvirnega greha.

V TENKEM IZREZU

V tenkem izrezu nad pljuskajočo gladino
borovci in pinije, potopljeni v modri-srebrni raztopini
- presvetlo -
kot bleščava na rezilu
in pod njo, pod brado, nejasno prelahko telo,
ki migota v globini, kjer se vse izgublja,
staplja v valovanju, v večnem nihanju bitij,
ki so spodaj v mraku, ki jih čutiš preblizu,
in so proč kot možnost

udarec v pljusk, ki ga ne čutiš,
te v nenadnem hladu oblije in spreleti kot srh;
ko se dvigaš in udere voda s tebe, ti svetloba plane na oči
in te obriše čez obraz prebel prt:
legaš na brisačo poleg žene
in to je že včeraj in bo jutri
in to je bilo lansko poletje

megla se vseda z vrhov na planino
in neopazno požira vse naokoli;
ne moreš se več spomniti,
ne moreš se več spomniti, česa naj bi se domislil,
ne moreš se več spomniti, zakaj si se hotel spomniti -
plavaš med gručo mladih moških,
ki se poganjajo iz vode in vsevprek škropijo

med brizgi in vzkliki -
morska zvezda,
ki se odpira in zapira,
ki zlaga svoje blede palide in jih razstira -
od zgoraj so temna mesta kot packe,
ki so se razpotegnile v ceste

v opoldanskem vrvežu stojiš pred izložbo in strmiš -
ne da bi vedel od kdaj - gledaš
prozoren odsev tuje podobe;
v znanih očeh, ki te zadenejo s hudomušnostjo,
vidiš taisti odsev
in v tem odsevu, v tankem izrezu odsev

dokler te preglasni mladeniči,
preživo oblečeni,
ne iztrgajo s svojo hrupnostjo.

NEDELJA V ISTAMBULU

Modra mošeja s šestimi minareti,
ponos Istambula,
SULTANAHMET
nasproti
HAGIA SOPHIA,
zgodovina,
mošeja, v kateri so turškim sultanom posajali krone na sklonjene glave
- razpada -
park pred njo: umazan beton in zelenje brez reda -
park, kakršen daje povsod zatočišče vagabundom
in ga ob nedeljah obletavajo vojaki.

Osamljeni Turek v črni, belo-črtasti obleki
z iztegnjenimi koraki odhaja iz restorana.
Za njim ostaja razglašena turška glasba,
s preveč patosa,
ki se trudi iz amatersko montiranega zvočnika
priklicati vzdušje.

Avtobusi, turisti.
Množice se v sprevodih valijo mimo,
kot testo se vlečejo in trgajo v skupine,
medtem ko avtobusi čakajo, vozijo proč in neprestano parkirajo.

Na vseh mestih se fotografirajo.
Preveč sonca, presveža sapa, preveč glasov - gneča, sopara -
in hkrati hlad, meglica
od znenada visoko brizgajočega vodometa,
ki se silovito poganja kvišku, v kaskadah do vrha
kot čustvo, ki odpušča.

V senci pod grmom leži
na jasi,
kamor ne stopi človeška noga
brezdomen pes.

Brezskrbno zleknjen počiva -
okrog in okrog ima dovolj prostora.
Belo telo se odbija od zelenice.
Kot da je senca premočnega sonca.

Ne gane se, ne sliši bližajoče se govorice,
niti oddaljenih klicov.
Ni kamen, tolče se z mehko trato.
Medtem ko ugibaš, kaj je,
razklada natakár ob sosednji mizi,
kako je ta naval turistov za ta letni čas povsem neobičajen.

ZLO DEJANJE

Zlo dejanje - božji trn !

Kako vztrepečejo vsa srca,
ko se zasadiš v eno,
in zanihajo,
se dvigajo nad brezno - dvigajo,
dokler ga ne iztrgaš !

II.

*Kot da se je v blesku na kristalu svetloba ranila
in se čezenj razlila,*

*se v temnem kamnu
razpreda
komaj vidna,
bleda žila.*

ŽILA V KAMNU

*V valovih me zagrinja tvoj vonj,
da čutim, kako se mi valja biser v srcu
in mi ostaja kiselkasti okus zlata v ustih.*

ROJSTVO V ŽENSKI

Ženska je samota.
samota je tišina.

V tišini rastejo in se spreminjajo stvari.

OBISKI

Mogoče se ti nisem nikdar izneveril, z nobeno besedo;
če je bila kdaj katera laž, takrat ni bila laž;
mogoče mi je s tabo odrejen vojaški notranji red Resnice,
da te ne bom nikoli dosegel in bom ostal sam;
mogoče je to upanje

danes sem hrepenel, da bi prišla, ampak ti nisi prišla; vem:
jutri si me boš podvrgla:

videl te bom, kako vstopaš brez teže, nezmotljivo; strašila me boš z nenadnimi obrati,
s katerimi se v ostrih kotih, nerazumno kot plesna mušica zaganjaš zmeraj v drugo smer,
in slutil te bom povsod v prostoru, okrog in okrog mene boš; razširila boš svoj vonj,
da bom pritisnil obraz v vzglavno blazino in začel onemoglo vdihavati blede duh
(katerega sedež bom po naključju odkril na njej) - in ko se bo izdišala in bom vstal
in se preselil v naslonjač, se bom premagan zleknil nazaj in zaprl oči v nesmiselnem
naporu, da bi obdržal svežino predpoldanske sape, ki bo zavela skozi odprto okno;
ne da bi vedel kdaj, me bo zagrabil tvoj glas: na-glas, s katerim raz-loguješ draga imena,
in zven, s katerim dokazuješ njihovo plemenito trdoto; slišal te bom, kako se preHITEVAŠ
v pripovedovanju, razpoznal bom trepet v malomarnem vprašanju - tvojega tihega,
hripavega glasu, ki z njim kljubuješ nekemu, meni neznanemu nasilju nad sabo,
pa ne bom prenesel ...

nikoli se ti ne morem dovolj oddaljiti in to me muči; vse je tako enostavno kakor molk,
zato ti ne morem ničesar reči in to me muči; vse živo je zasuto v možganskih rovih,
z vsakim dnem bolj in z manj upanja na odkop in to me preganja.

Ampak saj se ti nisi nikoli zavedala, kadar si me prihajala obiskati, da stopaš skozi temna vrata smrti in se vzpenjaš po stopnicah pod oboki norosti - nisi me razumela, ker me nisi mogla razumeti: portal moža s kazalcem na ustih, z balkonom iz divjih rož na plečih ti ni pomenil bolečine. Povem ti: prihajala si kakor luč, ki jo vleče vase tema - zato nisi nikoli vedela zakaj. Vstopala si v mojo hišo s stoletnimi zidovi iz skal brez bojazni, čeprav obotavljivo, kakor da bi se vrnila iz dolgega potovanja na svoj dom in bi obujala spomine; in si si jo - sveži plamen, v katerega si v mrzli temi izhlapela - začela urejati; izžigala si jo in se ji v kapljicah spet nabirala nazaj na stenah, dokler je nisi izžigala in si izsilila dohod, da si začela teči vanjo kakor reka.

*Kakor šele vaza odkrije cvet,
ljubezen človeka, ko ga osami.*

OBISK V NEDELJO

Nisem te pričakoval in sem te pričakoval.
Od jutra sem tlačil to muko.
Znenada si zgodaj popoldne porukala kljuko.
Odpri sem in stala si pred vrati,
utelešena na tistem mestu kot vedno,
taka kot vedno,
z nagnjeno glavo,
bleščečim pogledom,
ki je zbrušen z napetostjo od znotraj izžareval
in v tem svetu teže
nevidno, z nerazložljivim čarovniškim trikom
vzdrževal med nama v zraku
trepetajoči vprašaj;
korak odmaknjena nazaj na dvoriščnem hodniku,
s komolcem na ograji
v ostrem kotu, ki je odkrito kazal tvojo kljubovalnost.

Ko sem se zbral
in te spustil notri,
je napetost prasnila kot vžigalica ob črno knjižno omaro ob steni
in jo razbuhtela v taborni ogenj,
ki razsvetljuje gozd v temi
in nas sili, da posedemo kraj njega in se zatopimo v misli.

Stoječi, zadušni zrak v sobi je na lepem zaplesal,
v zračnotesni posodi peščene ure so zagomazele ličinke.

Z nagajivo, nepredvidljivo kretnjo si zmaknila
popisan list s pisalne mize,
ki se ti je - ko sem ves v obupu hlastnil za njim -
hvala bogu zmuznil izmed prstov nerodne tatice.

Ko sva ga nato skupaj pobirala, sva si prišla preblizu,
tvoj las me je zaščemel v očesu,
čepe sva se zadihana gledala in sople drug v drugega,
da sva orosila šipo, v kateri se stvarnost v sanji prepoznava,
in v neslišni trepet, ki je v zadnjem naporu drgetal nad
spečo gladino večnosti
je znenada zasekalo kot v nedotaknjeni led
tvoje izzivalno, hripavo vprašanje:

" No kaj boš pa zdaj ?"

in s tem grobo prekinilo zamaknjeno razsežnost,
v kateri sva se ravnokar prvič čisto združena, sladko nemočna
skupaj utapljala -
zvok,
ki sem ga - sam ne vem, zakaj -
enostavno pustil, da se je odbil od mene in odletel na tla.
In ko sva vstajala, mi je vonj po milu s tvoje kože
drsel navzdol po telesu in me prešinjalo,
kot da me boža tvoja dlan.

Ko sva pristala primerno narazen,
si se nemirno zasukala in rekla par besed tja v dan.

Zmedeno sem mrzlično jecljal, karkoli mi je padlo na pamet.

Vendar si šla.

V sobo se je začel spet stekati dobro znani, stari iglasti hlad samice,
kot bi počasi udiral vanjo cvrčeči potok belo razžarjene taline.

Izza tvoje kože sevajo vame sonca.

ŽILA V KAMNU

Ni prepoved najvišja, marveč zapoved
in morda me zato tako neznosno tišči v prsih.
Vse, kar skrivam kot najdragocenejše v svojem srcu,
k čemur se na skrivoma zatekam v najtežjih urah
in iz česar črpam moč, da vztrajam,
moram izročiti, do zadnjega moram razdati, da bom ostal praznih rok.

Zakaj samo v zemlji vzklije seme.

Ne sme biti izgovorjeno,
to sem vseskozi natanko čutil in enako čutim še zdaj,
toda v mojih prsih se brez odmora, dan na dan vznemirjeno giblje senca,
temen odsev sence, nabit z močjo,
da ga čutim kot mišico, ki drhti, medtem ko v meni bega sem in tja
- divja žival je, bolna od koprnenja -
samo sled za nečim je, varljiva namišljenost, vonj, ki ga ni, zven, ki ga ni,
sanja, ki se mi neprestano izmika.

Tvoje bližine so najstrašnejše.

Znenada se pojavijo pred mano: obraz, ko si napeta: prežeč obraz z izstopljeno modro žilico tik očesa; obraz tvoje negotovosti: z namrščenim čelom; obraz, ko si nekaj zares želiš: vsa rdeča v lica, lasje, počesani v zatilju navzgor, in v nasmehu, v tej krčevitosti se ti pretakne nekaj tankega; obraz, ko si jezna: glava, vržena nazaj vznak, oči razprte, po vratu in licih rožnate lise; obraz, ko si nejevoljna: črtice kot koda na čelu, bleda s stisnjenimi ustnicami, trzneš z glavo, kot da odganjaš muho; obraz, ko po otročje prosjačiš: za spoznanje odprta, našobljena usta, pogled spod nabranega čela, lica, ki se napihujejo, ker te posiljuje smeh; obraz, ki ti ga je obrisala zamišljenost: s sklonjeno glavo se vse bolj oddaljuješ, medtem ko med odločno, enakomerno hojo od časa do časa podrsaš z nogo; obraz, ko si se zmedla; obraz, ko ti gre na jok; obraz tvoje kljubovalne togote; obraz tvoje zagrizenosti, ko se pričkaš; obraz tvoje vzvišenosti, ko se greš damo; obraz tvojega zaničevanja, ko se namrdneš; obraz tvojega poroga, ko se navzdol zakrohočeš: ho, ho; obraz tvojega začudenja, ko vzkliknes: bog !; obraz tvoje nagajivosti, ko ti po njem poplesuje svetloba (kot bi begal po njem zajček) in se ti vsakič zaiskrijo oči, ko te zdrami domislica; obraz, ko zapeljuješ: ki ga zakriva senca (kot bi temen oblak zakrival sonce), medtem ko ti hkrati glas temni; obraz, ko me zafrkavaš: pouči nas, pouči; tvoj uplahnjen obraz, ko se počutis krivo; tvoj surovo klesan obraz, ko te drži trma; obraz tvoje ženske razvnetosti: precepljenih in razgorelih lic; obraz, ko mi prigovarjaš, kar me draži; obraz, ko mi hočeš s pozornostjo nadomestiti ljubečo nežnost, česar ne maram; obraz tvoje prisluškujoče radovednosti, ko zastrizeš z ušesi; obraz, ki ga nastavljaš vetru: sitno namrgoden, ošiljen od nasprotovanja.

Skozme spet valujejo tvoji gibi, vzgibi tvojega telesa, tvoje kretnje, razpoloženja, s katerimi si me navdala ali v katera si me pahnila, vsi odsevi, ki so se v soncu in v senci bleščali in zrcalili od tvoje kože in odbijali od tvoje obleke, se zlivali po njenih gubah, vsi zveni tvojega glasu, s katerim si tako mladostniško naivno razmetavala okoli sebe, da si bila vsakič, komaj si prestopila prag, središče, od katerega se je pričel polniti prostor ... spet vonjam tisti duh, ki si mi ga vuhotala na svojih pismih in darilih, ki sem jih razpolovljen, narobe obrnjen, z odprto notranjostjo odpiral v samoti svoje sobe ... spet vidim kot pred sabo tvoje lase, kako si jih imela spete, pikasti modri plašč s šalom, ki si ga nosila tisto prvo zimo, kako si hitiš doma v klet natikat čevlje, ko se odpravljaš z mano ven. In dobro vem, kako je vse to enkrat za vselej nepovrnljivo izgubljeno - zame preminulo ali zapravljeno - in da moja namera ne more biti nič drugega kakor krik obupanca ali odločenost norca. Zato pa moram povedati: "Temu, čemur pravijo drugi ljubezen, pravim zver v mojih prsih, in kar je njim predstava za nežnost, je meni za grozo."

SENCA V MOŠKEM

Živiš, poganjaš k ljubezni,
vedi:
kar se ti godi,
se ti je moralo zgoditi,
zakaj ti si:
nočeš umreti.

Zato čutiš,
se brez moči zaganjaš,
sam, brez volje krožiš, nepriseben,
okoli luči,
zakaj nič si:
moraš umreti.

In dokler si,
se ti mora to odvrtni.

Poljubiti moraš žensko, ki jo blazno ljubiš,
kakor zemlja dvigniti vase svojo senco.

MOLČEČNEŽ

Slep od sonca tava v temi zemlje.
Kača mu gospoduje.
Plazi se po njem
in ga vlaži z mrzlo slino,
ki ga uničuje.

S prs mu kapajo solze.

Sence živijo.
Njegovo telo, polno groze, jih kliče.
Senčne dlani ga lovijo.
Ognjeno-vodene kače polzijo
čezenj
in mu v dokaz zapuščajo opeklino.

Tla valovijo, bočijo in vgrezajo se,
neprestano se gibljejo.
Vse je nemirno in zemlja bode.

Negiben leži sredi sobe.

Nič se ne gane, kot bi ta prostor polzel v neresničnost.
Prst, ki je nikjer ni, gosto naletava.
V vzgonu neke sile, ki diši po svežem testu, zaplava pohištvo.
Vse se staplja, izgublja obliko.

DVORANA

Ta soba glava - dvorana, ki je ne vidiva, telo.

Tam spredaj predstava.
Sva se ljubila ali sva igrala ?

Sen si in resnica.
V tej sobi si, nikjer drugod.
Misliš, da hodiš po svetu,
in hodiš v tej sobi okrog,
misliš, da si neodvisna,
in delaš vse po zahrbtnem nareku,
misliš, sama od sebe misliš,
govoriš tekst, ki je napisan,
nema od straha pred dvorano, ki te požira:
ne vidiš je, ona pa te gleda,
stojiš pred njo kot pred zrcalom,
ne veš, če je, ona pa spremlja vsak tvoj gib
in vsaka tvoja misel je krik, ki v njej odmeva -
tebi neslišen.

TIK PRED ZAGLEDANOSTJO

Ni naju. Tu zadaj za zidom leživa.

Tvoje prsi dva hriba:
tu, kjer ti tolče srce, jaz,
tu, kjer si brez srca, ti,
med nama dolina.

Iz čela jočem, pijem iz srca.
Skoz temo plava senca iz luči.
Tvoje oči v moji duši bočijo tla.

Nad glavo mi sope kot radovedna žival neznana bližina.
Kopriva svetlobe se mi za vratom dviga.

BLEBET NORCA

Tb, da je pet prstov dlan, je nebo.

zapisi

Na človeškem obrazu gledam pet svetov:

svet, ki ga ni - jamico med obrvmi, ki kot nič in vse predstavlja zemljo,

svet, ki je - nos, ki kot most in predor predstavlja človeka - palec,

svet, ki naj bi bil - ustnice, ki kot reka in znamenje ribe predstavlja ljubezen - kazalec,

svet, ki naj bi ga ne bilo - brada, ki kot železo predstavlja spoznanje - sredinec,

svet, ki je bil in bo - Adamovo jabolko, ki kot zapravljena sreča predstavlja človeško glavo - prstanec.

Jabolko bo izruvano in vrnjeno v jamo, glava odsekana in vrnjena zemlji - žarel bo mezinec !

BREZIMNOST

Podoben sem tumorju, ki ga je sam strup.
Moje bodice so kot kraki zvezde. -

Zakaj vidiš zlo v tem, kar se odpre ?
Glej, tako se rodi cvet.

III.

Nisi se naučil brati pisave, ki si.
Zato ti je ostala prikrita tvoja usoda
in te je obvladalo zlo.

ZAPISI

Zato imaš razum, da se izmikaš smrti -
in zato ga imaš, da umreš.

Tvoje telo je več, kot misliš.

Blesk umetnine prihaja od tega, da je čudovita stavba, ki je nedostopna razumu.

Čim dlje hodiš v temo, v večjo temo hodiš.
To je namreč zakon: če sprašuješ, ne ljubiš.

Misliti se pravi nič vedeti; nič vedeti pa je krvoskrunstvo zoper naravo: zaničevanje telesa.
Zakaj, kdor sledi moči, sliši, in besede mu same privro na usta.

Razum je ogledalo, v katerem smo se zagledali.
Tako se nam v teh dveh naproti si stoječih zrcalih pogled izgublja v neskončnost.

Nič ni tako preprosto, kot ljudje mislijo, marveč je vse preprosteje, kot morejo misliti.

Spoznana resnica se vedno znova izkaže za neresnico in ta resnica resnice je ljubezen:
nemi klic večno prikrite resnice, da bolečina prevpije razum;
zakaj odkrivanje resnice, je resnica resnice -
tolikšna ljubezen, da ne more biti nikoli odkrita in da prav zato mora biti vsak hip.

Vse zori in gnije.
Tako gre sila ljubezni skozi nas in tako gorimo v strasti.

Zakaj se povzdiguješ nad potepuhe in izgubljene ?
Vedi: izobčenci so kvas človekove družbe, ker ubogajo telo.

Človek se mora žrtvovati, da se povzpne nad sebe (ni to pomen smrti ?) -
a le redkokdo vzdrži naval težke sile, ki ga pritisne po žrtvi k tlom:
takrat je slabši, kot če se ne bi žrtvoval (ne sije iz tega življenje ?).

Užitek človeka popolnoma osredotoči nase in odtrga od zunanjega sveta.
Je plamen, v katerem se smodijo misli.
Zato se tudi od njega širi vonj po zažganem.
Je trn, ki nam ga potegne iz telesa smrt.
Zato je obraz umrlega drugačen.

Primer je človeška sodba, zato vse ali nič usoda in beseda resnica.

(o meri človeka)

Čemu naj primerjam ta svet ? Glejte most čez reko je, ki se gradi sam iz sebe; vsakdo je njegov graditelj in obenem surovina, s katero se gradi.
Tisti pa, ki globoko pod vodo v temi iščejo skalo in mu nanjo zidajo temelj, so njegovi stavbeniki.
Hiteti morajo, delajo namreč pod velikim pritiskom, ki ga vsak samo čas vzdrži; brž pa, ko se dvignejo na dan, umrejo v sončni luči.
Kaj vam torej rečem: Spuščajte se, ker jim je obljubljeni trikratno plačilo, sami so šli, sami naj gledajo - počemu jih objokovati ?
Če pa potem tožijo v krčih, tem slabše zanje ! Zakaj vedite: ti so edini, ki si sami pišejo sodbo, tako da naj bi od njih nič ne ostalo na svetu - če pa tožijo, iščejo sodnika, kako naj torej prejmejo to svoje plačilo ?
Zapravili so čas in sebe: niso hoteli biti surovina in graditelji, za stavbenike pa niso bili; neuporabne jih odnese reka.

Tebi to povem: redki poznajo pot, nekateri jo slutijo, množica pa jo okrutno zanika.
Če bi jo odkril, naj te ne premami častihlepje, ki je v tvojem srcu izdajalska strast !
Pusti, da brizgne iz tebe ta sok, da ta začetek udari na tvoj človeski temelj.
Večni sveži izvir, ki si, brizgni kri na dan v prastarem jeziku podob !

Prispodobe odkrivajo ljudem, da je vse povezano med sabo na način, ki ga ne poznajo.

V podobah vam govorim, vi pa mi očitata: " Pripoveduješ nam pravljice !"

Tu si in v resnici te že več ni. - Glej senco, kako jo lomi čez te svetloba !
Ne vidiš, da te lomi na tri ?
Dva sta, nad katerima se dviguje tretji.

(o drugi razsežnosti)

Nos in čelo vidite - stolpa v nebo pa ne.

Ljubezen je čas, drugi so prostor - spominjanje stolp v nebo.
Nobenega drugega časa ni, ne prostora - nobene druge gradnje.

Prišel sem, da izvlečem človeka iz človeka in ga zabijem v zemljo.
Ta stolp bom dozidal in predrl nebo.
Kaj je, sprašujete ? Povem vam: strelovod !
Od kod prihaja ? Ne vidite, da iz teme ?
Kam gre ? Ne čutite, da v svetlobo ?
Kaj naj bi tedaj bil človek, če ne tema, ki se vtekočinja ?
To je rast človeštva, za katero človestvo ne ve.
Sprošča jo radost spominjanja, da so ti dobri in oni, ki je ne poznajo, slabi -
zakaj ti se spreminjajo v otroke luči in se bodo spreminjali, dokler ne bo vsa zemlja žarela.
Hvalite jih, zakaj vse, katerih se spomnijo, vzamejo sabo.

- , da bi človeštvo že enkrat prišlo iz vode ! Dobri ogenj, izžgi ga, da se bo naučilo dihati s škrgami in se za vselej potopilo.
- , da bi slednjič zadavljeno stisnilo svoje kristale v srcu in bi mu iz prsi kanile solze !
- , da bi si uleknilo križ, si osvobodilo roke in noge, prevrelo telo !
- , da bi oživilo svojo popkovino in se napojilo z lučjo, dokler ga ne bi kot žareča vrv opasala in mu prižgala srca !

Toda glej, nič ne pomaga, poprej mora zvrtni skozse stolp.

Zaglejte se že vendar v svoji breztežnosti ! Poglejte se in se ozrite v nebo.
Ste spoznali, kolikšno izzivanje ste na odprtem ?
Vidite, hkrati pod to kupolo časa, tako smo eno v vsem, da se gledamo istost.

Svetloba je prostor, ki se odpira,
življenje tkivo časa, ki raste vanj.

(senca iz luči)

Mnogi časte križ, pa ne vedo, kaj časte.
Ne vedo, da časte stičišče, ki je razpotje.

(utrip duha)

Otrok, ki odpira in zapira oči, je simbol tega sveta -
otrok, ki ne more verjeti, da je še vedno, kar gleda.
Nihče namreč ne ve, kaj dela zavest: kar je, je nič in je vendar nekaj.
Ko bi človek kakor ta otrok hotel postati vse !
Vendar noče, ker ga stiska groza - in nič trdo udarja ob nič.
Še ni v njem nemoči do ljubezni, da bi udrla vanj volja do moči !
Še ne živi brezupa, da bi zaživel svoj resnični up !
Vidite ta dim (ki ste), kako puhti od zemlje in lovi razblinjanje z neba ?
Ta vrata, ki jim je na čelu vklesano samopremaganje in na trebuhu zarezana ločitev ?
Povem vam: ta vrata so slavalok zmage.

(o vratih)

Slišite, kaj vam govorim !

Živeti pomeni rasti in življenje je druga rast, ki pride za telesno,
dokler človek ne izrase in ne predre sveta; zakaj svet je ovoj, v katerem se je zaredil človek.

Slišite, kaj vam govorim ! -
Kako naj glas pove kaj sebi govorečemu ?

(o rasti)

Kaj stori lovec s svojim ulovom ?

Od grla do slabin ga prereže in potegne ven njegovo notranjost, da se ne usmradi.

Tako tudi vi: zakaj človek je resnični lovec in resnični ulov:

sam svoj preganjalec je in sam svoj plen.

(o pogonu)

Dvoje morate nositi v življenju: ljubezen in smrt. Ta samota je vaša resnična vera in to ste.
Stopite torej na prag in čakajte, da pride. Ko pa pride, spustite noter: vi ste. -
Vidite zdaj, da je spominjanje eno - beseda iz vas ?
V tej moči živite in dokler živite, se ji ne morete izmakniti !
Glejte, most že stoji in kraljestvo na zemlji čaka nebes. Jaz sem vratar in odpiram duri.

(o vratarju)

To, da je pet prstov dlan, je nebo.

(izpolnitev)

Kdo ve, kaj skriva v sebi ženska - ali pa to sploh še sama ve ?
Kdo ve, kaj skriva morje ?

Če gledam žensko in morje, vidim iz njiju prihajati človeštvo,
če pa gledam človeštvo, vidim požar zemlje.

Veliko je vrenje rojstva in velika je čistost smrti: kakor je rojstvo simbol krvi, ki vre od zdravja, tako je smrt simbol krvi, ki jo čisti nepotešljiva strast. Rojstvo ljudem širi prsi, da plešejo okrog njega, smrt jih zagrabi in potegne za sabo. Nastavite torej glavo Njegovi sekiri, da vam poči popek, ko jo razseka ! Kakor pestič se boste zamajali pod soncem - vonj sredi sveta, ki bo izhajal iz vas in ležal razprostrt okoli vas, prelivajoč se v vseh barvah kakor cvetni listi. Tledaj se vam bo odprlo, da ste velik krogotok in našli boste odgovor na primero krvnega obtoka v svojem telesu; brizgali boste iz sebe in se vračali vase - večni vodomet v vrtincu vere.

(o vodometu)

OPOROKA

Ni mi mar, ali sledite mojim besedam, s solzami v očeh pa vas rotim, ne sramujte se pred sabo svoje ljubezni; nikoli ne odnehajte od nje ! Velikanska večina pripada močnim, ki ne morejo nositi - ti vas bodo še s hvalo poskušali zastrupiti, če vas ne bodo mogli ubiti s posmehom ali vas iztrgati z nerazumevanjem, zakaj ob vas jih bo srbelo, kakor da bi staknili norice; rotim vas: nikdar ne skrenite s pota, po katerem vaša notranjost kliče ! Topoglavi vas bodo prezirali zaradi tega, zvitejši se vam bodo prilizovali, tisti pa, ki vas bodo ljubili, bodo zmajevali z glavami; rotim vas: ne popustite ! Storite zmeraj po glasu in ostanite v sebi: ljubite, ljubite, do groze ljubite, da boste morali, ko ne boste hoteli ! Zato vas tako zelo rotim, ker ste zame vse: moj zadnji branik. Vse dam za vas - svoje življenje dam, kajti kaj je brez vas ?

KAZALO

I. CVET ČASA

Cvet časa	9
Vrt za gradom	10
Ob Ljubljani "na špici"	13
V frančiškanski cerkvi v Ljubljani	15
Ida	18
Križišče	20
Teža breztežnosti	21
V tenkem izrezu	22
Nedelja v Istambulu	24
Zlo dejanje	26

II. ŽILA V KAMNU

Rojstvo v ženski	31
Obiski	32
Obisk v nedeljo	35
Žila v kamnu	39
Senca v moškem	42
Molčečnej	43
Dvorana	44
Tik pred zagledanostjo	45
Blebet norca	46
Brezimnost	47

III. ZAPISI

50 - 85